Lietuvių pėdsakai Estijos žemėje

Irena Kowalewska

Yra tokia patarlė – žvirblį ir lietuvį visur sutiksi. Tuo įsitikinti nutarė užsienio lietuvių studentų klubo nariai, gegužės 14-15 dienomis išvykę į Estiją ieškoti lietuvių pėdsakų šioje žemėje. Ekskursija buvo ne tik pažintinė-edukacinė, bet ir burianti studijuoti atvykusius iš viso pasaulio lietuvių studentus. Šioje ekskursijoje dalyvavo studentai ne tik iš Vilniaus, bet ir Kauno, Alytaus aukštojo mokslo įstaigų. Už programą ir sėkmingą kelionę buvo atsakingas Užsienio lietuvių studentų klubas. Jo veiklas ir studentų kelionę finansuoja Švietimo ir mokslo ministerija.

Saremo saloje esantys Anglos vėjo malūnai

Kelionė prasidėjo ankstų gegužės šeštadienio rytą. Lietuvos laukai dar snaudė ryto priebrėkšmoje, tačiau tolumoje buvo galima įžvelgti žaliuojančias kalvas ir

geltonuojančius rapsų laukus. Latvija mus pasitiko pabudusi. Puikūs vaizdai vėrėsi keliaujant palei visą Baltijos jūros pakrantę. Kelionės gidė Gražina išsamiai pasakojo apie pralekiančių vietovių istorijas, gyventojus, iškasenas, geopolitines sąsajas su Lietuva. Estijos vakarinę pakrantę pasiekėme apie dešimtą valandą ryto. Kiek luktelėję, keltu persikėlėme į pirmą salą – Muhu. Joje veikia liaudies buities muziejus, kuriame išsamiai pasakojama salos praeitis, pristatoma vietinių gyventojų buitis, žymūs žmonės. Iš jos per jūrą iš žemių supilta damba pravažiavome į Saremos salą, kurioje, anot vietinių, auga tik „kadagiai ir akmenys“. Prieš pasiekdami salos „sostinę“ Kuresarę, aplankėme Anglos vėjo malūnų kalvą, kurioje vienintelėje išlikusi įspūdingų malūnų kolekcija. Saremos salos malūnai turi ypatybę – ne sparnuotą „kepurę“ sukti pagal vėją, o visu korpusu pajudėti nuo savo pamato ir „gaudyti vėją“. Kuresarėje nustebino įspūdingo dydžio vyskupų pilis-tvirtovė, pastatyta XIV amžiuje. Ji – viena geriausiai išsilaikiusių tvirtovių Baltijos šalyse. Mus pasitikusi gidė pasakojo šioje pilyje buvusią ilgą ir nelaimingą meilės istoriją. Tokią ilgą, kad atsimename tik jos pabaigą... Pačioje pilyje įkurtas istorinis Saremos salos muziejus – nuo pamatų statybos iki šių dienų, neišskiriant ir tarybinio laikotarpio su socializmo vadų portretais bei pirmaujančiais žvejybos tarybiniais ūkiais. Prieš grįždami į Estijos žemyninę dalį, aplankėme Kalio meteoritinį kraterį – didžiausią iš kraterių bei vienintelį išlikusį tokio pobūdžio reiškinį Europoje. Vakarėjant keltas mus perkelia iš salos ir dar geroką kelio atkarpą važiuojame iki nakvynės vietos. Norisi skubėti, nes prasideda Eurovizijos dainų konkurso finalas. Susirinkę į vieną svetingiausių kambarių nakvynės namuose, studentai iki pat finalo stebėjo šį konkursą. Smagu, kad Lietuvos atstovas pasirodė puikiai.

Liepa, Anita, Edvardas lietuvaičiai iš Urugvajaus, Rusijos ir Izraelio pasirinkę studijas Lietuvoje. Muhu

saloje įsikūrusiame etnografijos muziejuje

Vaiskus sekmadienio rytas pažadina visus – pirmyn į Tartu. Švediškai ir vokiškai jis vadintas Dorpat, sutrumpinus viduramžių estišką pavadinimą Tarbatu. Tai miestas, kurio universitetas tik šešeriais metais „jaunesnis“ už Vilniaus universitetą, bet čia lietuvių pėdsakai matomi ryškiai. Dėl profesorių ir studentų dalyvavimo 1831 metų sukilime caro Nikolajaus I įsakymu uždarius Vilniaus universitetą, nuo 1832 iki 1919 metų būtent Tartu universitete mokėsi Lietuvos gydytojai, vaistininkai, teisininkai, teologai, geografai, biologai. Anot prof. A. Tylos monografijos „Lietuviai ir Lietuvos jaunimas Tartu universitete 1802–1918 metais“, čia mokėsi per 500 studentų. Žymiausi jų: Petras Avižonis, Ipolitas Jundzilas, Jonas Biliūnas, Jurgis Žilinskas, Vladas Lašas, Vladas Kuzma. Abu pastarieji buvo išrinkti Lietuvos mokslų akademijos akademikais. Lydimi mūsų gidės Gražinos pakilome į Universiteto kalvą, apžiūrėjome senąją katedrą, kurioje įsikūrusi universiteto biblioteka, sustojome prie F. G. V. Struvės paminklo. Tartu universiteto profesoriaus Struvės vardu pavadintas geodezinis lankas, eina per visą Vidurio Europą, paliesdamas ir Lietuvą. Daugiau apie tai mums paaiškino kartu vykęs studentas geologas Simonas. Tartu miestas sužavėjo savo intelektiniu grožiu, švara ir jaunatviškumu.

Visi ekskursijos dalyviai prie Tartų katedros griuvėsių, šalia dabartinio Tartu universiteto istorijos muziejaus

Į kelionės pabaigą nusprendėme apsilankyti pačiame didžiausiame Baltijos šalių mokslo ir naujovių interaktyviame centre AHHAA – vietoje, kur mokslas žaismingai susilieja su nuotykiais. Dalis eksponatų yra interaktyvūs, lankytojams yra sukurta daug galvosūkių, galima sužinoti ir pamatyti daugumos įrenginių veikimo principus. Malonu buvo stebėti, kaip studentai linksmai mynė dviračiu ant įtempto lyno kaip tikri akrobatai arba specialiose kėdėse kilo lynais į 30 metrų aukštį ir krito laisvuoju kritimu ar pasimesdavo veidrodžių labirinte. Šiame mokslo centre supratome, kad mokslo, technologijų ir mus supančios gamtos darna galima kūrybiškai ir suprantamai kiekvienam paaiškinti įvairius procesus.

Tik vėlai vakare grįžome atgal namo į Lietuvą. Pavargę autobuse dalinomės įspūdžiais, pastebėjimais ir skaitėme konspektus – pirmadienis ir sesijos pradžia laukia visų. Beveik visi studentai, anksčiau nebuvę šioje Baltijos šalyje, buvo nustebę, kad tiek daug ją jungia su Lietuva.

Už galimybę geriau susipažinti su Lietuvos istorija, paliesti anksčiau čia buvusių

lietuvaičių paliktus pėdsakus dėkojame mūsų rėmėjui – Švietimo ir mokslo ministerijos Užsienio lietuvių švietimo skyriui.

Irena Kowalewska
Užsienio lietuvių studentų klubas
www.pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje ir žurnale skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti **informacijos šaltinį ir autorius.**